

BIJ HET KRIJGEN VAN
DE FRITS VAN DEN HASPEL AWARD

Is alles toevallig en betekenisloos?

Niko Bovenberg is de nieuwe drager van de Frits van den Haspel Award. Tijdens de Algemene Ledenvergadering van de VPT kreeg hij de prijs door zijn voorganger Henk van der Geest uitgereikt. De drager ontvangt de award voor het uitdragen van theatertechniek in de breedste zin van het woord. Gebaseerd op zijn ervaringen schreef hij voor Zichtlijnen jarenlang een column over toneelknecht Kees. | DOOR: NIKO BOVENBERG |

Zesentwintig september. Tweeduizendvijftien.
Henk van der Geest speldt mij de Frits van den Haspel Award op.
'Ik heb dit niet verdiend,' is mijn eerste reactie. Ik zeg het hard.
Niemand reageert.

Ik ben onthutst. Verward. Uit het lood geslagen. Dit wil ik niet! Stop!
Mensen feliciteren me. Ik geloof ze niet. Ik vertrouw van het ene op het andere moment niemand meer. Ik ben niet rustig. Ik word niet rustig. Ik ben geschokt.
Ik schreeuw mijn hele leven om feedback. Maar van deze

'Opeens schrijf ik columns'

© NIKO BOVENBERG

kwam voorbij, dit was niet de bedoeling.

Ik ben de aap die zich van tak tot tak door het oerwoud voortbeweegt. Alles is toevallig en betekenisloos. Het maakt niet uit of ik beweeg of dat het oerwoud beweegt. Excuus voor de overlast. Ik moet verder want het bos beweegt. Het is, wanneer ik dit schrijf, twee weken nadat ik de Frits van den Haspel Award heb gekregen. Ik ben nog steeds niet rustig.

Ik slaap slecht. Vaak helemaal niet.

Is het oerwoud tot stilstand gekomen? Wat is er met me gebeurd?

Ik denk aan een toneelmeester van een schouwburg in de provincie. 'Niko,' zei hij, 'daar bij jou in Amsterdam heb je een clubje meneren dat elkaar prijzen geeft.'

Een goede vriendin sms-te: kaltgestellt ;-)

Ik stond op zesentwintig september tweeduizendvijftien, eenenzestig jaar oud, stomtoevallig op de plek waar de speld werd uitgereikt.

Dat kwam zó: negentienzeventachtig. Mijn toenmalige vriendin, lerares Nederlands, haalt mij over om voor haar van Rotterdam naar Amsterdam te verhuizen. Daar leer ik Roelf Huizenga kennen. Roelf is de baas van mijn vriendin na de lerares Nederlands. Roelf is ook hoofdredacteur van de Zichtlijnen en vraagt, 'Niko, wil jij een column in de Zichtlijnen schrijven?'

'Waarom denk jij dat ik dat kan, Roelf?'

'Dat kan jij.'

Wat zag hij in me? De verbazing? Een visie? Kinderlijke verwondering? Vrolijke boosheid?

Opeens schrijf ik columns. Ik noemde de hoofdpersoon Kees. Naar mijn vader. Omdat die nooit naar een voorstelling is gekomen.

Schrijver. Dan moet je met andere ogen om je heen kijken. Je verbazen.

Mijn grote leraar, de toneelschrijver Rob de Graaf, zegt dat ik niet mag overdrijven.

'Maar ik overdrijf niet.'

'Dan moet je de realiteit afzwakken, Niko, dan wordt het geloofwaardiger. En vermijd grapjes want de omstandigheden waaronder jullie moeten werken zijn gek genoeg.'

En daarna gaat het vanzelf: aap zwaait door het oerwoud, er komt hem een omstandigheid tegemoet, even verbazen, stukje is klaar en ergens een manager die na het lezen van de waarheid boos wordt.

Dat laatste is nog het verbazendste.

Door die stukjes verandert er veel in mijn leven. Ik leer snel beter kijken. Nu zou ik dat reflecteren noemen. Er gingen deuren voor mij open. Op het toneel ging het me makkelijker af omdat ik schreef over zakelijkeleiders en directeurs

kant, onder deze hoek en op deze manier had ik de klap niet zien aankomen.

Knock-out geslagen door een doorgeefprijs. Een Albert van Dalsumring. Maar dan voor theatertechnici.

Henk heeft prachtig gesproken. Ik ben ontroerd. Waarom heb ik die prijs gekregen?

'... Daarin verschil je niet veel van je illustere voorgangers,' had Henk gezegd. 'Die initiëren bijscholingscursussen die uitgroeien tot opleidingen, zijn theateradviseur of maken trekkenwanden.' Plus een lichtontwerper.

Ben ik net als mijn illustere voorgangers die de speld hebben gedragen? Nee Henk, ik kan niet in hun schaduw staan. Dat bestaat niet. Wat kan ik? Wie ben ik? Wat ben ik meer dan inspeciëntje nummer zoveel? Van mij zijn er dertien in een dozijn.

Waarom mij dit overkomt? Omdat ik hier toevallig sta, ik

die besluiten namen die het maken van toneelstukken juist bemoeilijkten.

Er gebeurden tijdens het schrijven ook vervelende dingen.

Op een moment tijdens de bouw van een voorstelling nam een hele grote schouwburgtechnicus mij apart.

‘Niko, waarom moest dat piepjonge actricetje naar Amerika?’

‘Heu?’

‘Ja, ze was het leukste van dat hele flutblad en nu is ze er al een jaar niet meer. Ik mis haar!’

‘Ik mis haar ook,’ bekende ik, ‘maar ik betrapte me er op dat ik alleen nog maar over haar wilde schrijven en daarom moest ze weg.’

‘Ze komt terug, Niko!’ De enorme technicus liep weg. Hij was van het type dat reed op zware tweecilinder motoren.

‘Kan je me nog even helpen,’ vroeg ik.

‘Nee.’

‘OK, dan blijft ze in Amerika.’

De technicus draaide zich om.

‘Beloofd?’

‘Eerst die achterwand overeind.’

‘Ik vergeet het niet, Niko.’

‘Ze komt terug.’

Een week nadat ik een stukje naar de hoofdredacteur had gestuurd waarin Kees werd opgebeld door het piepjonge actricetje hoorde ik dat de grote technicus was overleden.

Ze was net terug uit Amerika, zwanger en wilde met Kees afspreken.

Ondertussen slaap ik nog steeds heel slecht en durf de schouwburg niet binnen te gaan.

‘Net goed dat jouw wereld op z’n kop staat,’ zei een vriendin.

Het barmeisje uit mijn buurtcafé zegt dat ik niet ben ingesteld op een arm om me heen.

Weer iemand anders had de tekst van Henk gelezen. ‘Mischien, Niko, heb jij die prijs gekregen omdat jij jij bent, juist vanwege die ongelooflijk stomme onhandige hersens van je, juist omdat jij op het goede moment vrolijk en optimistisch aan de korst krabt, boos aan de boom schudt, omdat jij van je werk houdt en omdat jij er best een beetje goed in was en juist omdat jij zó bent.’ Hij deed zijn best. Maar ik werd er niet gelukkig van. Ik geloofde hem niet. Het bos stond stil.

En het bos staat nog steeds stil.

Hoog tijd om eindelijk zelf in beweging te komen. Op een tamelijk laat moment in mijn leven.

Beste Henk, bedankt dat jij aan de boom schudde en de Frits van den Haspel Award aan mij hebt doorgegeven.

Roelf heeft hem eigenlijk verdiend. En de lerares Nederlands een beetje. Het zal niet toevallig en zonder betekenis blijven. Dat beloof ik je. Het komt goed. <<

Your call, our cue

Inspectie, service en onderhoud voor toneeltechnische installaties

www.cuesupport.net

Bezoek ons op de Cue 2016 vakbeurs op standnummer 404